

Årsberetning 2018

Indledning

2018 blev om noget præget af Slots- og Kulturstyrelsens besøg den 24. oktober. Besøget blev den foreløbige kulmination på et langstrakt forløb siden styrelsens sidste besøg i 2012, som resulterede i en stærk kritisk kvalitetsvurdering, der samlet set karakteriserede museets opgavevaretagelse som "... ikke tilfredsstillende". Med kritikken fulgte en stribe anbefalinger, som museet skulle følge op på for at bevare sin statsanerkendelse. Samtidig fik museet seks år til at rette op på forholdene.

Besøget i oktober skulle godtgøre, at museet rent faktisk havde fulgt op på anbefalingerne. Selv om museet ikke har været så synlig som ønsket i 2018, har der været heftig aktivitet for at leve op til styrelsens mange anbefalinger. Der har, som det fremgår længere fremme, været mange store bolde i luften, som skulle gribes af museets medarbejdere, så de landede på rette vis på rette tid.

Kvalitetsrapporten kom den 17. december og konkluderede: "... at Ærø Museums opgavevaretagelse er tilfredsstillende". Videre hedder det i rapporten: "Museet har fulgt op på hovedparten af de forhold, der blev påpeget ved kvalitetsvurderingen i 2012. Der er sket en omfattende indsats med kvalificering af museets samlingsvaretagelse, herunder væsentlig forbedring af bevaringsforhold og overblik over samlingen. En vis udvikling og fornyelse af museets formidling og fagfællebedømt forskningsproduktion og publicering. Hertil kommer skærpelse af museets faglige profil, udarbejdelse af strategisk grundlag, handleplan for den samlede virksomhed og arbejdsplaner og politikker for den faglige opgavevaretagelse. Endvidere er der sket en organisatorisk tilpasning, en vis forbedring af museets ressourcemæssige grundlag og professionalisering af museets bestyrelse".

Men kvalitetsrapporten var ikke uden forbehold og som så ofte skjuler djævelen sig i detaljen: "Det er afgørende for museets videre udvikling, at der hurtigst muligt sker en afklaring af museets fortsatte involvering i Søbygaard, og at der fastholdes et vedvarende ledelsesmæssigt fokus på fremdriften i museets handle- og arbejdsplaner, herunder stram økonomistyring og – prioritering og udvikling af forretningsmodel(ler) for øget indtjening. Hertil kommer at fastholde og fortsat udvikle det gode samarbejde med Ærø Kommune og Marstal Søfartsmuseum og andre relevante parter".

Især museets svage økonomi og store fredede bygningsmasse var genstand for kritik. Den nye kvalitetsrapport indeholder derfor anbefalinger om bl.a. en reduktion i bygningsmassen og en generel styrkelse af museets økonomiske fundament.

Museet skal i starten af 2019 fremsende en plan til styrelsen for, hvorledes museet vil følge op på anbefalingerne og i slutningen af året 2019 skal der afholdes et opfølgingsmøde mellem Slots- og Kulturstyrelsen og museet, hvor der skal følges op på arbejdet med implementering af anbefalingerne.

Næsten samtidig med Slots- og Kulturstyrelsens besøg afsatte byrådet 200.000 kr. på budget 2019 til en forundersøgelse med henblik på udvikling af en forretningsplan for Søbygaards fremtidige organisering, drift og aktiviteter. Netop en hurtig afklaring af museets involvering i Søbygaard er et gennemgående tema i Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsrapport lige som rapporten anbefaler en nedbringelse af museets udgifter til bygningsdrift. Museet stiller sig derfor positivt til rådighed for en snarlig undersøgelse, der kan skabe en hurtig afklaring af Søbygaards fremtid, så museet også på dette punkt kan leve op til styrelsens forventninger og anbefalinger.

Et af de områder, som styrelsen pegede på i 2012 var bestyrelsens sammensætning, hvor man anbefalede en professionalisering efter de retningslinjer, der er udstukket i Kulturministeriets "God ledelse i selvejende kulturinstitutioner" fra 2010. I 2016 fik museets bestyrelse to nye medlemmer, som bragte museale og ledelsesmæssige kompetencer ind i bestyrelsen. For at styrke museets ledelse med faglige kompetencer og gøre bestyrelsen bedre i stand til at tilpasse sig nye krav og udfordringer, vedtog en enig bestyrelse at ændre museets vedtægter vedrørende bestyrelsens sammensætning, så den fremover består af fire medlemmer med særlige faglige kompetencer, et medlem udpeget af Ærø Kommune, et medlem udpeget af Ærø Museums Venner og et medlem udpeget af Søbygaards Venner og den Selvejende Institution Søbygaard i fællesskab. Samtidig har bestyrelsen besluttet, at vedtægterne skal have en gennemgribende revision i 2019.

Inden besøget havde museet i foråret arbejdet på at få sin planlægning for de kommende fire år på plads. I februar godkendte bestyrelsen en ny strategiplan for museets indsamlingsarbejde, der især lagde fokus på det aktive indsamlingsarbejde med afsæt i museets forskning. På det efterfølgende møde i maj blev henholdsvis en bevaringsplan og en handleplan for de kommende fire år godkendt. Det er ambitiøse planer med en række initiativer, der skal sikre et aktuelt og levende museum i de kommende år.

I ugen før jul var der så godt nyt for året, der gik. Efter museets besøgstal nåede bunden i 2017 med 10.641 besøgende, vendte udviklingen i 2018. På forhånd var der med lukning af Brogade 3-5 i 2018 regnet med endnu et fald, men det blev til en stigning på 9% til 11.642. I Hammerichs Hus steg besøgstallet med 76% mens Søbygaard oplevede en stigning på 25%. Hedebløgen har formentlig trukket besøgende til Ærø og dermed også til museerne, men der er al mulig grund til optimisme for fremtiden, når museet i 2019 kan åbne sin nye moderne udstilling i Brogade 3-5.

Ny permanent udstilling i Brogade

Selv om udstillingsbygningen i Brogade har været lukket hele året, har den været omdrejningspunkt for en livlig aktivitet. Det startede i november 2017 med rydning af bygningen for genstande, så håndværkerne kunne rykke ind i starten af marts 2018 for at foretage en tiltrængt renovering af lokalerne. Renoveringsarbejdet sluttede i juni. Sideløbende har museets inspektører i samarbejde med designer Signe Beckmann været i gang med at planlægge udstillingen og skrive udstillingstekster. Samtidig har frivillige og museets medarbejdere sammen med konservatorerne på Bevaringscenter Fyn haft travlt med at klargøre genstandene, så de kan blive sat op i udstillingen i starten af 2019 eller få et tiltrængt hvil i et af museets magasiner. Der er rigtig mange gode kræfter hen over udstillingen inden museet kan åbne døren for de besøgende den 5. april 2019. En af de mere

synlige milepæle blev nået i ugen op til jul, da firmaet Standex blev færdig med opstilling af de nye montrere i samarbejde med tømmermester Bjarne Holm.

Forskning

På forskningssiden har Mikkel Kühl færdiggjort bogen "Smugleri, skippere og langfart. Ærøskøbings søfarts 1750-1920". Kort efter blev Mette Eriksen Havsteen-Mikkelsen færdig med bogen "Hammerich i Ærø. Kultur møder og kulturbevaring". Sille Radoor Larsen har fortsat sit arbejde med projektet "Øboliv i det 21. årh.", som bl.a. indgår i den nye permanente udstilling. Efter Folketingets vedtagelse af de nye regler for udlændinges vielse i Danmark, har hun fremrykket arbejdet med feltstudier på vielseskontoret i Ærøskøbing og interviews med centrale personer i forbindelse med projekt "Gift på Ærø". Fremrykningen skulle sikre dokumentation af forholdene inden de nye regler træder i kraft. Kim Furdal har foretaget tingbogsstudier for at skabe overblik over alderen på landbrugets bygninger. Undersøgelsen indgår i projektet "Byggeskik og arkitektur på Ærø 1600-2000". Han har været i gang med at indtaste oplysninger om fødsler og dødsfald i Ærøskøbing 1880-1930 i en større database. Arbejdet indgår i projekt "Fødsel og død i Ærøskøbing ca. 1880-1930". Endvidere har Kim arbejdet på en artikel om lokalhistorisk bevidsthed i det tyvende århundrede.

Digeregistrering

Ærø er et af de efterhånden få steder i Danmark, som har en relativt velbevaret digestruktur fra det gamle landbosamfund før sammenlægningen af brugene til stadig større enheder og indførelse af stadig større landbrugsredskaber efter 1945. Digerne sætter deres umiskendelige præg på landskabet og er uden tvivl en af de kvaliteter, som øens mange turister sætter pris på.

Digerne har siden 1992 været underlagt stramme regler for nedlæggelse og ændring af digerne, regler som administreres af Ærø Kommune og Slots- og Kulturstyrelsen. Dette arbejde har ikke været uden problemer. Lovgivningen skal forsøge at afveje landbrugs- og fredningsinteresse på et grundlag, som ofte er mindre end optimalt. Der har derfor savnet et mere sikkert grundlag for administrationen. For at styrke det administrative grundlag udsendte Kulturministeriet i 2016 en opfordring til kommunerne om at foretage en lokal kortlægning og registrering af digerne. Med opfordringen fulgte en pose penge til arbejdet. På denne baggrund besluttede Ærø Kommune i 2017 at afsætte midler til et arbejde med registrering af de ca. 1.000 km diger på Ærø.

Selve arbejdet udføres af cand.mag. Ole Falkentorp, som på baggrund af studier af det ældre kortmateriale og besigtigelse i marken foretager en indtegning af digerne på et digitalt kortmateriale og beskrivelse af samtlige diger. Materialet skal siden danne grundlag for en politisk beslutning om bevaring af digerne på Ærø.

Indsamling og erhvervelser

Det er ikke nødvendigvis de mest spektakulære og værdifulde genstande, der bliver indlemmet i museets samlinger. Genstandene skal først og fremmest kunne fortælle en væsentlig historie om øens historie, dens kulturhistorie og det levede liv. Det gælder om noget de otte afleveringer i 2018, der for fleres vedkommende afspejler museets forskning.

Blandt genstandene er et slidt etui til ø-kort til Det ærøske Færgetrafikskab (DÆF) i blå plast, anvendt 1998-2006. På bagsiden af ø-kortet er gengivet Marstal og Ærøskøbing kommuners kommunevåbener. Ø-kortet giver ikke blot borgerne på Ærø ret til billigere færgebilletter, men er også en del af en identitet som ærøbo med færgerne som livliner til Danmark og resten af verden.

Et af bidragene til et portræt af livet på Ærø i nyere tid er en blå kedeldragt fra Ærøskøbing Værft med logo på ryggen, der har tilhørt maskinarbejder T. Hansen, som arbejdede på værftet 1975-1989. Kedeldragten blev udleveret af værftet, men arbejderne skulle selv stå for vasken.

Fra den ældre historie kan nævnes et slidt eksemplar af Frederik den 5. Danske Lov fra 1683. Ærø var frem til 1867 underlagt den slesvigske lovgivning på nær det kirkelige område, hvor Ærø frem til 1819 hørte under bispemænd i Odense og dansk lovgivning. Herefter udgjorde Ærø og Als et bispedømme med slesvigske kirkelovgivning frem til 1864, hvor det blev ophævet. Det fremgår af en indskrift i bogen, at den er købt 1823 på auktion i Bregninge Præstegård. Bogen har tilhørt tre kådnere og en boelsmand, bl.a. sandemand Peder Pedersen i Øster Bregninge. Sandemanden blev udnævnt på livstid og deltog i straffesager, civilsager og sager vedrørende grænsestridigheder og kirkegods. På Ærø havde man en sandemand i hver landsby. Bogen fortjener et nærmere studie, da den antyder, at de juridisk set skarpe linjer mellem slesvigske og dansk ret måske ikke var så skarpe endda, når juraen konfronteres med livet.

Samlingerne

Med rydningen af Brogade 3-5 gik det for alvor op for museet, hvor store mængder genstande der var i udstillingerne og på loftet. I februar/marts stod det klart, at genstandene i Brogade ikke kunne rummes i de eksisterende magasiner og der var akut behov for nye magasiner. Det var ikke let, når de på en gang skulle fremskaffes hurtigt, opfylde bevaringskravene til magasiner og helst være gratis eller i det mindste kunne finansieres inden for de eksisterende økonomiske rammer. Heldigvis var Ærø Kommune en god samarbejdspartner. Hen over sommeren lykkedes det at fremskaffe to magasiner på Jobcenteret i Store Rise. Inden havde Bevaringscenter Fyn foretaget målinger af temperatur- og luftfugtigheden i lokalerne.

Med de to nye magasiner lykkedes det at tilvejebringe de nødvendige fysiske rammer for en forsvarlig opstilling af genstandene i magasinerne, så de er let tilgængelige og opbevares under tålelige forhold. Det er dog næppe løsningen på længere sigt. Museets genstande befinder sig nu på tre forskellige adresser. Det er en arbejdsmæssig og bevaringsmæssig u hensigtsmæssig og dyr løsning. Museet vil derfor arbejde på en samlet løsning, der kan optimere pris og bevaring meget gerne i samarbejde med andre museer.

Inden genstandene i Brogade fik lov til at hvile på deres nye pladser i magasinerne blev de klargjorte af museets medarbejdere og de frivillige. Inden fik genstande af træ og papir en uges ophold i fryseren, så de ikke slæbte ubehagelige skadedyr ind i magasinerne. I den forbindelse havde museet lejet en frysecontainer af Teltforeningen, der bl.a. kunne klare de store genstande.

Konservering og bevaringsarbejde

Ærø Museum har i løbet af 2018 haft et tæt og intensivt samarbejde med Bevaringscenter Fyn, som museet er en del af sammen med Langelands Museum, Marstal Søfartsmuseum, Svendborg Museum, Øhavsmuseet, Faaborg og Østfyns Museer. Det er Bevaringscenter Fyn, som har stået for den grundige konserveringsfaglige udtalelse, der indgår i grundlaget for Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsrapport.

At de seneste års intensive arbejde med samlingerne og magasinerne har båret frugt, fik museet dokumentation for i udtalelsen. I 2018 var 61% af genstandene således i "Formidlingseget tilstand", dvs. den bedste tilstand mod 32% i 2012 og i den næstbedste kategori var andelen i 2018 på 22% mod 16% i 2012. Samlet konkluderer udtalelsen: "I sammenligning med samlingens status ved den sidste konserveringsfaglige udtalelse i forbindelse med kvalitetsvurderingen i 2012, er bevaringsforholdene og samlingens overordnede tilstand stærkt forbedret. Uegnede magasiner er blevet afviklet og erstattet med bedre egnede, til dels klimatiserede rum. Samlingsgennemgangen har formindsket genstandsmængden og, ifølge stikprøveundersøgelser, løftet samlingens gennemsnitlige 'karakter' betydeligt". Men der er plads til forbedringer, bl.a. er der behov for rengøring af magasinerne og en mere systematisk kontrol af magasiner og udstillinger for skadedyr, forhold som museet vil søge at løse i de kommende år.

Sidst på året kunne Bevaringscenter Fyn fejre sit fjerde års jubilæum som del af det fynske museumslandskab. Det skete ved en reception i Svendborg den 8. oktober, hvor bevaringscenteret kunne præsentere et lille festskrift "En holdbar forbindelse" med artikler, som på forskellig vis kom rundt om centerets historie, dets betydning for bevaring af kulturarven, og som præsenterede konkrete konserveringsprojekter. Som del af markeringen kom konservatorerne i efterårsferien rundt på museerne, hvor private kunne møde op med egne genstande for at få en vurdering af konserveringsbehovet.

Formidling

Foredrag, rundvisninger og arrangementer

Museet har i 2018 haft 11 byvandring med 195 deltagere. Hovedparten af disse er foregået i Ærøskøbing, hvor der har været stor interesse for Mikkel Kühls byvandring om skipperbyen. Som noget nyt kunne kulturhistorisk interesserede den 29. august tage på en cykeltur omkring Stokkeby Nor under kyndig guidning af Sille Radoor Larsen, der præsenterede deltagerne for kulturlandskabet og Stokkeby.

Foredragsrækken, der arrangeres i samarbejde mellem Ærø Museums Venner og Ærø Museum, startede den 17. januar, hvor Sille Radoor Larsen under overskriften "Udvikling er noget vi gør" fortalte om hendes forskningsprojekt "Øboliv i det tyvende århundrede" og præsenterede nogle af de foreløbige resultater. Foredraget gav stof til eftertanke hos de fremmødte. Interessen og diskussionslysten var stor om et emne, der på den ene eller anden måde berører de fleste på Ærø.

Den 21. februar kunne Mette Eriksen Havsteen-Mikkelsen fortælle de fremmødte om Gunnar Hammerich og hans festlige venner i Hammerichs Hus. Det var tydeligt, at Mette her talte til et publikum, som for manges vedkommende kunne huske Gunnar Hammerich og bidrage med erindringer om den farverige kunstner.

Foråret sluttede af med et foredrag med titlen "Bloempot, landschap og granaatappel – hollandske fliser til pynt". Museumsinspektør Elsemarie Dam-Jensen ved Museum Sønderjylland gav et indsigtfuldt foredrag om de karakteristiske hollandske fliser, som man kan finde flere steder i Ærøskøbing, bl.a. i Hammerichs Hus.

Efterårssæsonen blev indledt af Jesper Groth den 20. september, som fortalte om indlemmelsen af Ærø i kongeriget Danmark i 1867. Jesper Groth er en dygtig og populær foredragsholder, som trak fuldt hus dvs. mere end 60 fremmødte, så det blev nødvendig at afvise de sidste ankomne, som af indlysende grunde var utilfredse. Museet har beklaget dette, og håber at kunne råde bod med en gentagelse af foredraget i det kommende år. Sæsonen blev sluttet af den 10. oktober, hvor Kim Furdal stillede spørgsmålet "Hvor gammel er Ærøskøbing egentlig?". Der blev ikke givet noget endegyldigt svar. Diskussionslysten var stor blandt de fremmødte, men der er næppe tvivl om, at et evt. svar skal leveres af arkæologerne.

Museets medarbejdere har dog også deltaget som foredragsholdere i andre sammenhænge i og uden for øen. I alt er det blevet til 13 foredrag med 581 deltagere.

Den 15. november holdt Folkeuniversitet et arrangement på Bregninge Sognegård, hvor der blev stillet skarpt på forholdet mellem Marstal og Ærøskøbing. Sociolog og professor ved Copenhagen Business School, Jens Frøslev Christensen, holdt et foredrag med titlen "Hvorfor er der konflikter på Ærø? Ærøs multikulturelle historie". Foredraget kom ikke til at stå uimodsagt, idet Folkeuniversitet havde sat et panel af tre opponenter, som skulle udfordre foredragsholderen. Fra museets side deltog Sille Radoor Larsen. De to øvrige var museets tidligere leder Karen Margrethe Fabricius og Jesper Groth. At emnet havde bred interesse, vidner de 150 deltagere i arrangementet om.

Bogudgivelser og artikler

2018 blev bogmæssig ualmindelig produktiv med to store fagfællebedømte bogudgivelser. Den 16. oktober udkom Mikkel Kühls bog "Smugleri, skippere og langfart. Ærøskøbings søfarts 1750-1920". Med bogen har Ærø ikke blot fået et grundlæggende værk om Ærøskøbings søfarts historie frem til 1920. Mikkel Kühl har også dokumenteret, at Ærøskøbing var en skipperby frem til 1920, hvor Ærøskøbing i stigende grad orienterede sig mod turisme, handel og håndværk, mens marstalboerne fortsatte som søfartsby uagtet de økonomiske konjunkturer. Bogen har fået flotte anmeldelser og betydelig interesse.

Godt en måned senere, 8. november, udkom Mette Eriksen Havsteen-Mikkelsens bog "Hammerich i Ærøskøbing. Kultur møder og kulturbevaring". Bogens hovedperson er billedhuggeren Gunnar Hammerich og det muntre liv i huset Gyden 22, men det er i lige så høj grad en skildring af mødet mellem den flamboyante kunstner og hans vennekreds på den ene side og byens borgere på den anden. I dette perspektiv er bogen et vigtigt bidrag til forståelsen af den omstillingsproces til Eventyrby, som Ærøskøbing oplevede op gennem det tyvende århundrede (med og mod Hammerichs accept) efter byen havde udlevet sin tid som skipperby. Der er ingen tvivl om, at de som fremover arbejder med Ærøskøbings historie i det tyvende århundrede, bliver nød til at forholde sig til det ene eller begge værker.

I april udkom museets årbog 2017. Årbogen blev indledt af Jesper Groth med artiklen "Fra Ærøs glemmebog" om den glemte dag i Ærøs historie, 1. april 1867, hvor Ærø sammen med de såkaldte "Kongerigske enklaver" mellem Ribe og Husum blev indlemmet i Kongeriget

Danmark. Inden havde Ærø en århundrede lang historie som del af hertugdømmet Slesvig og dermed forhold, der på afgørende punkter afveg fra andre dele af det nuværende Danmark. Indlemmelsen i Kongeriget Danmark må have haft betydning helt ned i dagliglivet for den enkelte ærøbo og alligevel er indlemmelsen stort set glemt på Ærø. Det har givet Jesper Groth anledning til nogle tankevækkende refleksioner og dermed åbnet op for andre til en videre forskning i dette centrale emne i Ærøs historie.

Ærø Museum har en større samling af Kellinghusenfajance, som vidner om øens tætte forbindelser til resten af hertugdømmerne herunder Holsten, hvor flækken Kellinghusen ligger øst for Itzehoe. Fhv. leder af Museet på Cathrinesminde Teglværk, Torben A. Vestergaard, fortæller i artiklen "Kellinghusenfajance – en ærøsk forbindelse til Holsten" om fajancefabrikkerne i Kellinghusen, der formåede at overleve langt op i 1800-tallet i skarp konkurrence med porcelæn og engelsk stengods.

Under overskriften "Nye perspektiver på Ærøskøbings grundlæggelse" har Kim Furdal set på den nyere forskning i Ærøskøbings ældste historie. J.R. Hübertz "Beskrivelse over Ærø. Et historisk topografisk forsøg" fra 1834 er et klassisk topografisk standardværk for alle med interesse for Ærøs historie. Men hvem var manden bag værket og hvad var Hübertz syn på Ærø og ærøboerne? I artiklen "Beskrivelse over Ærø – J.R. Hübertz" tegner Sille Radoor Larsen et portræt af manden og bogen.

Årbogen sluttet af med Kim Furdals artikel "Byggeskik og arkitektur i Ærøskøbing", hvor han bl.a. konstaterer, at hovedparten af bygningerne i bykernen er opført i perioden 1840-1910 eller har fået grundmuret facaden i denne periode.

Publiceringer 2017

Årbog for Ærø Museum 2017. Ærøskøbing 2018, 96 sider.

Kim Furdal: Huset i kroppen. Byggeskik og arkitektur i Ærøskøbing. I: *Gefjon* 2018, s. 137-171 (fagfællebedømt).

Kim Furdal: Nye perspektiver på Ærøskøbings grundlæggelse. I: *Årbog for Ærø Museum* 2017, s. 25-41.

Kim Furdal: Byggeskik og arkitektur i Ærøskøbing. I: *Årbog for Ærø Museum* 2017, s. 58-85.

Kim Furdal: Genforeningsveje og bivejsmassakre. I: *Sønderjysk Månedsskrift* 2018, s. 128.

Kim Furdal: Slesvigske gårde og trefløjede gårdanlæg på Ærø. I: *Sønderjysk Månedsskrift* 2018, s. 181-190.

Kim Furdal: De levendes land. I: *Skoleforeningens Almanak* 2018, s. 85-94.

Kim Furdal: Sejlads mod fremtiden. I: Ida Hovmand m.fl. (red.): *En holdbar forbindelse.*

Fællesmuseal konservering i 40 år. Bevaringscenter Fyn 1978-2018. Rudkøbing 2018, s. 19.

Mette Eriksen Havsteen-Mikkelsen: Hammerich i Ærøskøbing. Kultur møder og kulturbevaring. Ærøskøbing 2018, 144 sider (fagfællebedømt).

Mikkel Kühl: *Smugleri, skippere og langfart. Ærøskøbing søfart 1750-1920.* Ærøskøbing 2018, 184 sider (fagfællebedømt).

Sille Radoor Larsen: Beskrivelse over Ærø – J.R. Hübertz og Ærø. I: *Årbog for Ærø Museum* 2017, s. 42-57.

Anden formidling

I løbet af 2018 har museet taget hul på et af de større formidlingsprojekter i handleplan 2019-2022, "I historiens fodspor 2.0", der er et samarbejde mellem museerne i det sydfynske øhav om etablering af kulturhistorisk formidling til "Øhavsstien". Planerne er på

nuværende tidspunkt en fysisk formidling i form af skilte på stien suppleret med digital formidling på en hjemmeside, der kan uddybe formidlingen. Arbejdet er i øjeblikket under projektering og fra museets side deltager Sille Radoor Larsen. Projektet forventes færdigt i 2020.

Museet får jævnligt henvendelser om Ærø og man fornemmer tydeligt en stor interesse for Ærø fra vidt forskellige kredse. I november havde Sille Radoor Larsen således besøg af lektor Alyne Delaney og forskningsassistent Hanne Bohnstedt fra Aalborg Universitet, som arbejder med et EU-projekt om bevaring og anvendelse af maritim kulturarv med Ærø som eksempel.

Kapitel 8 sager

Ærø Museum er repræsenteret ved Mikkel Kühl i det såkaldte 9-9B udvalg, der behandler sager vedrørende bykernen i Ærøskøbing, som er underlagt lokalplan 9-9B. Dermed har Ærø Museum en enestående formel mulighed for at deltage i den løbende sagsbehandling af byggesagerne i området.

En af de sager, der har været forelagt udvalget i årets løb, er nedtagning af bindingsværksbaghuset til Torvet 5. Bygningen har været nødlidende gennem en årrække og forsøg på at finde midler til en gennemgribende restaurering har været resultatløse. På denne baggrund ansøgte ejeren om dispensation til en nedtagning. Registranten foreskriver en bevaring af de eksisterende bygninger, herunder bagbygningen, hvis ældste dele går tilbage til før 1766. Under henvisning til bygningsregistranten anbefalede 9-9B udvalget i august en bevaring, men blev senere på året underkendt af Teknik-, Miljø og Havneudvalget.

Blandt de større og mere principielle sager er også ombygning og renovering af Jomfrustien 1 efter ejendommen blev frasolgt af staten. Museet gik ind i sagen, da ejeren ønskede omfattende ændringer af den historicistiske bygning fra 1901 tegnet af kgl. bygningsinspektør Jens Vilhelm Petersen. Byrådet valgte på denne baggrund at imødekomme dele af indsigelserne, mens byrådet på et senere tidspunkt skal tage stilling til andre dele af ændringerne.

Bygninger og udendørsarealer

Bygningsplejen er generelt præget af de meget begrænsede ressourcer til at vedligeholde den store fredede bygningsmasse. På Søbygaard varetages den løbende pleje og pasning kyndigt af forvalter Alvin Rasmussen sammen med Bjarne Jensen og Leif Larsen, som sætter en ære i, at bygningerne er klædt ordentligt og velholdt på til besøg af turister, koncertgæster og de mange private arrangementer på Søbygaard, som hvert år afholdes på Søbygaard.

I forbindelse med udstillingsprojektet i Brogade har rummene fået en lettere renovering, der primært har bestået i maling af vægge og paner suppleret med enkelte mindre tømrer- og mureropgaver. Farvevalget i rummene tager udgangspunkt i himlen og havet omkring Ærø med forskellige blå og blågrønne nuancer.

Der har været enkelte ubehagelige overraskelser under vejs. Da murerne gik i gang med gulvet i den ene entre i stuen viste det sig, at fodremmen mellem gangen og rum 0.8 og 0.11 var fuldstændig forsvundet, så væggen stod uden understøttelse. Her har det været

nødvendigt at understøtte muren. Generelt er arbejdet gået effektivt og planmæssigt ikke mindst takket være arkitekt Steffen Pedersen i samarbejde med dygtige og kompetente håndværkere.

Museets personale

2018 blev et arbejdsår ud over det sædvanlige for at nå i land med målene og ikke mindst opfylde Slots- og Kulturstyrelsens anbefalinger. Der blev i helt bogstaveligt forstand slæbt for at blive færdige med forberedelserne til Slots- og Kulturstyrelsens besøg. Karin Thumilaire har sørget for, at der gennem året var styr på budgetter og regnskaber. Mikkel Kühl og Hanne Boas har været de faste ankre for, at genstandene fik deres rette plads og kan genfindes. Det var ikke nogen nem opgave efter lukningen af Regin i efteråret for at forberede indførelsen af det nye registreringssystem Sara. Museet har midlertidig måtte tage papir og pen i brug for at sikre registreringen af genstandenes placering. I starten af året fik de hjælp af Bjarke Skov, Jeppe Andersen og Kaare Vandbæk med rydning af Brogade og i september/oktober af Mogens Kuczik, da de sidste større genstande skulle flyttes. Charlotte Jarrels og Elsebeth Lund har skiftet skranken i Brogade ud med bl.a. pensler for at klargøre genstandene til magasinering eller til den nye udstilling.

I januar tog museet afsked med Finn Hansen efter han i nogle år har fungeret som museets maler og altmuligmand. I maj meddelte Katrine Kroman, at hun stoppede med udgangen af juni for at starte som bibliotekar på Ærø Folkebibliotek. Heldigvis lykkedes det med kort varsel at ansætte cand. mag. Katrine T. Pedersen til at varetage arbejdet som kulturformidler på Søbygaard fra 1. juli til udgangen af oktober. Hun tog den stejle indlæringskurve på sig med stoisk ro og gik efter et par dage i gang med formidlingen af Søbygaard og hertugerne. Efter en stor og fortjenstfuld indsats med Gunnar Hammerich stoppede Mette Havsteen-Mikkelsen den 13. september for at gå på efterløn.

Endelig er der grund til at takke de frivillige på Dommergården, som var ualmindelig vedholdende og engagerede selv om genstandene nærmest væltede ind over deres bord i løbet af året. På Søbygaard har de frivillige og ansatte museumsværter i butikken høstet stor ros for deres indsats i Den Nationale Brugerundersøgelse, som gav dem 9,3 point ud af 10 mulige point. Alle frivillige på Dommergården og Søbygaard går ind i arbejdet med en smittende glæde og engagement, som er værdsat af de besøgende og museets medarbejdere.

Alle skal have en varm tak for indsatsen i 2018.

Bestyrelses- og udvalgsposter

Kim Furdal: Dansk Komité for Byhistorie.

Kim Furdal: Sønderjysk Forskerforum.

Kim Furdal: Fonden til bevarelse af gamle bygninger på Løjt Land (bestyrelsespost).

Kim Furdal: Museernes udkantspulje.

Mette Eriksen Havsteen-Mikkelsen: Ærø Folkeuniversitet.

Mette Eriksen Havsteen-Mikkelsen: Tekstil- og dragtspuljen samt Mad- og måltidspuljen.

Mikkel Kühl: Skibsbevaringsfonden.

Mikkel Kühl: Ærøskøbings Byhistoriske Forening (bestyrelsespost).

Mikkel Kühl: 9-9B udvalget.

Sille Radoor Larsen: Dansk Komité for Byhistorie.

Deltagelse i seminarer og symposier

Mette Eriksen Havsteen-Mikkelsen: Tekstil- og dragtpuljens landsmøde på Textil-forum i Herning 4.-5. september 2018.

Kim Furdal: SLA's årsmøde i Middelfart 6.-7. oktober 2018.

Fonde og gaver

Museet var dog ikke kommet særligt langt med sine projekter, hvis der ikke var forstående og engagerede fonde, der gennem årene har ydet en velvillig støtte til Ærø Museum. Støtten gør det ikke alene mulig at gennemføre museets mange projekter. Museet tillader sig også at tage det som en indirekte tilkendegivelse af, at museet levere interessante og vedkommende projekter, som fortjener at blive ført ud i livet.

I 2018 var det de to store bogudgivelser, som havde fondenes opmærksomhed. Mette Eriksen Havsteen-Mikkelsens bog om Gunnar Hammerich nød velvillig støtte fra Farumgaard-Fonden, Sydbank Fonden, Karl Bernhard Wallentin Hansen og Hustru Edith Hansens Mindefond, Lauritz og Augusta Dahls Mindelegat II samt fra Anne og Nicolaj Friderichsen. Til Mikkel Kühls bog "Smugleri, skippere og langfart" har museet modtaget støtte fra Nordea-fonden, Konsul Georg Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond, samt Albanifonden.

Alle skal have en varm og hjertelig tak for den generøse støtte til museets bogudgivelser.